

Sygn. akt III Ca 1105/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 października 2022 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący – Sędzia Sądu Okręgowego Katarzyna Banko

Protokolant Aleksandra Sado-Stach

po rozpoznaniu w dniu 24 października 2022 r. w Gliwicach

na rozprawie

sprawy z powództwa Krajowego Centrum (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K.

przeciwko (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w O.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda i pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego w Tarnowskich Górach

z dnia 6 kwietnia 2021 r., sygn. akt I C 983/20

1. **oddala obie apelacje;**

2. **zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 1800 zł (tysiąc osiemset złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.**

SSO Katarzyna Banko

Sygn. akt III Ca 1105/21

UZASADNIENIE

Powód Krajowe Centrum (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K. domagał się zasądzenia od pozwanej (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w O. kwoty 13.602,00 zł wraz odsetkami ustawowymi od dnia 29 marca 2020r. do dnia zapłaty oraz zwrotu kosztów postępowania. W uzasadnieniu wskazał, iż powód nabył od pierwotnych wierzycieli, tj. W. B., M. B., B. S. wierzytelności przysługujące pierwotnym wierzycielom wobec pozwanej. Nowa I. była zobowiązana do wykonania umowy turystycznej nr (...) realizowanej na terenie Zjednoczonych Emiratów Arabskich od 22 marca do 29 marca 2020r. Pozwani dokonali płatności na poczet umowy w łącznej wysokości 13.602,00 zł. W związku z ogłoszeniem przez Światową Organizację Zdrowia pandemii koronawirusa (...)19 impreza turystyczna nie odbyła się.

W odpowiedzi na pozew pełnomocnik pozwanego wskazał, iż bezspornym jest pomiędzy stronami przedstawiony przez stronę powodową w pozwie stan faktyczny. Jednakże podniesiono zarzut przedwczesności pozwu i wniesiono o oddalenie powództwa w całości. W uzasadnieniu odpowiedzi wskazano, że oświadczenie pierwotnych powodów o odstąpieniu od umowy turystycznej jest prawnie nieskuteczne. Zgodnie z art. 15k ustawy z dnia 2 marca 2020r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem (...)19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, odstąpienie od umowy lub rozwiązanie przez organizatora

turystyki umowy o udział w imprezie turystycznej, jest skuteczne z mocy prawa po upływie 180 dni od dnia powiadomienia przez podróżnego o odstąpieniu lub powiadomienia o rozwiązaniu przez organizatora turystyki.

W piśmie z dnia 23 października 2020r. pełnomocnik powoda wskazał, iż pomimo upływu w dniu 24 września 2020r. okresu 194 dni od dnia odstąpienia od umowy, pozwana nie zaspokoila roszczenia. Ponadto podkreślono, iż ustawa z dnia 2 marca 2020r. w zakresie w jakim wydłuża termin do zwrotu należności za imprezę turystyczną jest niezgodna z dyrektywą Parlamentu i Rady z dnia 25 listopada 2015r. nr (...).

Sąd Rejonowy w Tarnowskich Górach wyrokiem z dnia 6 kwietnia 2021r. zasądził od pozwanej (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w O. na rzecz powoda Krajowego Centrum (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K. kwotę 13.602,00 złotych wraz odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 24 września 2020r., oddalił powództwo w pozostałym zakresie, zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 4.367,00 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia prawomocności wyroku.

Powyższe orzeczenie zapadło w oparciu o następujące ustalenia i rozważania Sądu Rejonowego.

W. B., M. B., B. S. zawarli z (...) Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w O. umowę nr (...) o udział w imprezie turystycznej, planowanej w okresie od 22 do 29 marca 2020r. na terenie Zjednoczonych Emiratów Arabskich. Ostatecznie za imprezę zapłacili pozwanemu kwotę 13.602,00 zł. Impreza turystyczna została odwołana przez organizatora w związku z ogłoszeniem stanu zagrożenia epidemicznego i wstrzymania komunikacji lotniczej z Polski. W. B., M. B., B. S. odstąpili od umowy z pozwanym w dniu 14 marca 2020r. i wnieśli o zwrot całości środków wpłaconych na poczet imprezy turystycznej. Krajowe Centrum (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K. i W. B., M. B. oraz B. S. zawarli w dniu 1 kwietnia 2020r. oraz 5 kwietnia 2020r. umowy przelewu wierzytelności. Zgodnie z przedmiotowymi umowami powód nabył wierzytelności przysługujące pierwotnym wierzycielom wobec (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w O. wynikające z braku realizacji umowy o udział w imprezie turystycznej nr (...). Powód wezwał pozwanego pismem z dnia 25 kwietnia 2020r. do zapłaty na jego rzecz kwoty 13.602,00 zł w terminie 7 dni.

Sąd I instancji stwierdził, że spór ogniskował się wokół kwestii czy powództwo było przedwczesne, a konsekwencją przedmiotowej przedwczesności powinno być jego oddalenie. Ponadto podnoszono, że wprowadzona ustawa z dnia 2 marca 2020r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem (...)19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych jest sprzeczna z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) (...) z 25 listopada 2015r. w sprawie imprez turystycznych i powiązanych usług turystycznych zmieniającej rozporządzenie (WE) Nr 2006/2004 i dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (...) oraz uchylającej dyrektywę Rady (...). W pierwszej kolejności Sąd I instancji wskazał, iż stan zagrożenia epidemicznego w związku z zakażeniami wirusem (...)2 został ogłoszony na mocy § 1 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 13 marca 2020r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu zagrożenia epidemicznego (Dz.U. z 2020 r. poz. 433) od 14 marca 2020r., a zgodnie z § 1 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 20 marca 2020r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii (Dz.U. z 2020 r. poz. 491), w okresie od dnia 20 marca 2020r. do odwołania na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej ogłoszono stan epidemii w związku z zakażeniami wirusem (...)2. W związku z wybuchem epidemii wprowadzono powszechne i daleko idące ograniczenia. W stosunku do branży turystycznej, w zależności od okresu, wprowadzono albo ograniczenia, albo zakazy wykonywania działalności, np. przekroczenie granicy RP związane z automatycznym skierowaniem na 14-dniową kwarantannę, zamknięcie hoteli i innych obiektów hotelarskich, zamknięcie obiektów gastronomicznych, zakaz wykonywania przewozów lotniczych. Dodać należy, że wszystkie te ograniczenia wprowadzane były z dnia na dzień, bez możliwości przygotowania się przedsiębiorców turystycznych i przedsięwzięcia przez nich działań minimalizujących ich straty finansowe. Podobne ograniczenia wprowadzono na terenie innych państw. Obowiązująca obecnie ustawa z 24 listopada 2017r., o imprezach turystycznych i powiązanych usługach turystycznych (Dz.U. z 2020 r. poz. 2139) reguluje na zasadach, które można określić jako zasady ogólne, możliwość odstąpienia od umowy o udział w imprezie turystycznej. W art. 47 powyższej ustawy uregulowano kwestię odstąpienia od umowy o udział w imprezie turystycznej. Przepis tego artykułu stanowi implementację art. 12 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) (...) z 25 listopada 2015r. w

sprawie imprez turystycznych i powiązanych usług turystycznych zmieniającej rozporządzenie (WE) (...) i dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (...) oraz uchylającej dyrektywę Rady (...) (Dz.U. UE L 326/1 z 11.12.2015r.). Artykuł 47 ust. 4 ustawy o imprezach turystycznych i powiązanych usługach turystycznych przyznaje podróżnemu możliwość odstąpienia od umowy przed rozpoczęciem imprezy turystycznej bez ponoszenia opłaty za odstąpienie w przypadku wystąpienia nieuniknionych i nadzwyczajnych okoliczności występujących w miejscu docelowym lub jego najbliższym sąsiedztwie, które mają znaczący wpływ na realizację imprezy turystycznej lub przewóz podróżnych do miejsca docelowego. W tej sytuacji podróżny może żądać wyłącznie zwrotu wpłat dokonanych z tytułu imprezy turystycznej, bez odszkodowania lub zadośćuczynienia w tym zakresie. Organizator turystyki dokonuje zwrotu poniesionych wpłat w terminie 14 dni od dnia rozwiązania umowy o udział w imprezie turystycznej. Jednocześnie ustawodawca wskazał w art. 4 pkt 15 ustawy, że przez „nieuniknione i nadzwyczajne okoliczności” należy rozumieć sytuację, pozostającą poza kontrolą strony powołującej się na nią, której skutków nie można było uniknąć, nawet gdyby podjęto wszelkie rozsądne działania. W motywie 31 preambuły dyrektywy (...) wymieniono przykładowo, że nieuniknione i nadzwyczajne okoliczności to: działania wojenne, inne poważne problemy związane z bezpieczeństwem, takie jak terroryzm, znaczące zagrożenie dla zdrowia ludzkiego, takie jak wybuch epidemii poważnej choroby w docelowym miejscu podróży, lub katastrofy naturalne, takie jak powodzie lub trzęsienia ziemi, lub warunki pogodowe uniemożliwiające bezpieczną podróż do miejsca docelowego uzgodnionego w umowie o udział w imprezie turystycznej. Odstąpienie od umowy o udział w imprezie turystycznej jest zatem uprawnieniem podróżnego łączącym się z obowiązkiem po stronie organizatora turystyki do zwrotu wpłat dokonanych na poczet imprezy turystycznej. Z tytułu odstąpienia organizator nie może nałożyć na podróżnego żadnych opłat. Odstąpienie od umowy, wywołuje skutek wstecz, ex tunc, tak jakby umowa nie została w ogóle zawarta. A w związku z tym, istotny jest termin, w którym strony powinny oddać to, co sobie wzajemnie świadczyły. Zgodnie z kodeksowymi zasadami określającymi wykonanie i skutki niewykonania zobowiązań z umów wzajemnych zwrot świadczenia na rzecz konsumenta powinien nastąpić niezwłocznie (art. 494 § 2 KC). W sytuacji odstąpienia od umowy o udział w imprezie turystycznej zarówno przez podróżnego, jak i przez przedsiębiorcę termin zwrotu wszelkich środków wpłaconych przez podróżnego został określony w art. 47 ust. 6 ustawy, w myśl którego zwrot poniesionych opłat i wpłat powinien nastąpić w ciągu 14 dni od dnia rozwiązania umowy o udział w imprezie turystycznej. Na gruncie legislacyjnym próbą ograniczenia negatywnych skutków pandemii było uchwalenie ustawy z 2 marca 2020r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem (...)19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, która weszła w życie 8 marca 2020r. (Dz.U. z 2020 r. poz. 1639). Ustawa ta modyfikuje zasady odstąpienia od umowy o udział w imprezie turystycznej uregulowane w art. 47 ustawy o imprezach turystycznych i powiązanych usługach turystycznych, wprowadzając szczególne reguły rozliczeń między organizatorem turystyki i podróżnym. Przepis art. 15k ust. 1 ustawy covidowej stanowi lex specialis w stosunku do przepisów art. 47 ust. 4–6 ustawy o imprezach. Zgodnie z art. 15k ustawy odstąpienie od umowy o udział w imprezie turystycznej, pozostające w bezpośrednim związku z wybuchem epidemii koronawirusa, jest skuteczne z mocy prawa dopiero po upływie 180 dni od dnia powiadomienia przez podróżnego o odstąpieniu lub analogicznego powiadomienia przez organizatora turystyki. Takie przesunięcie skuteczności terminu oświadczenia powoduje, że organizator powinien zwrócić poniesione przez podróżnego opłaty i wpłaty w terminie 14 dni od dnia uzyskania przez oświadczenie skuteczności, a staje się ono skuteczne z mocy prawa po upływie 180 dni od dnia powiadomienia o odstąpieniu. Oznacza to, że wymagalność roszczenia o zwrot opłat i wpłat następuje po upływie łącznie 194 dni od dnia powiadomienia jednej strony przez drugą o odstąpieniu lub od dnia zawarcia porozumienia w przedmiocie rozwiązania umowy. Wprowadzone rozwiązanie budzi poważne wątpliwości co do zgodności z dyrektywą (...), wydłużenie o 180 dni terminu możliwości żądania zwrotu wpłaconych środków jest bowiem sprzeczne z art. 12 ust. 4 dyrektywy (...), który przewiduje 14-dniowy termin na zwrot środków przez organizatora. Skoro wprowadzona przez ustawodawcę norma jest sprzeczna z dyrektywą (...) Sąd I instancji rozważał możliwość zastosowania bezpośrednio dyrektywy z pominięciem przepisów krajowych. Jednakże zaznaczył, iż zasada bezpośredniego skutku prawa wspólnotowego, która została wskazana przez Trybunał Sprawiedliwości w wyroku w sprawie V. G. en L. z 5 lutego 1963 roku w sprawie C-26-62 [1963] (...) 1, nie ma charakteru absolutnego. W wyroku tym Trybunał oświadczył, że prawo unijne tworzy nie tylko obowiązki dla krajów UE, ale także prawa dla obywateli. W efekcie osoby otrzymują prawa i mogą bezpośrednio powoływać się na normy europejskie przed sądami krajowymi i wspólnotowymi. Bezpośredni skutek prawa europejskiego może mieć charakter horyzontalny i wertykalny. Bezpośredni skutek wertykalny ma znaczenie dla stosunków między osobami a krajem.

Oznacza to, że obywatele mogą powoływać się na normę europejską w stosunku do kraju. Bezpośredni skutek horyzontalny ma znaczenie dla stosunków między osobami indywidualnymi. Co oznacza, że osoba prywatna może przywołać normę unijną w sporze z inną osobą. W przypadku dyrektyw bezpośredni skutek jest wyjątkiem. Dyrektywa może być stosowana bezpośrednio tylko w sposób wertykalny. Niemożność przypisania bezpośredniej skuteczności postanowieniom dyrektywy w sytuacji horyzontalnej jest konsekwencją wskazanej wyżej funkcji bezpośredniego skutku oraz charakteru samej dyrektywy. Postanowienia dyrektywy, nawet gdy są bezpośrednio skuteczne, pozostają skierowane do państw członkowskich. Możliwość stosowania bezpośredniego skutku dyrektyw w relacjach między jednostkami prowadziłaby do zatarcia różnic między dyrektywą a rozporządzeniem (J. M., Bezpośredni skutek dyrektyw w relacjach triangularnych, (...) Przegląd Sądowy, 3/2017, s. 5). Biorąc pod uwagę powyższe, Sąd I instancji stwierdził, że niemożliwym było zastosowanie dyrektywy bezpośrednio z pominięciem ustawy z dnia 2 marca 2020r. Stwierdził też, że nie znalazły też uznania argumenty o przedwczesności powództwa. Zgodnie z art. 316 k.p.c. po zamknięciu rozprawy sąd wydaje wyrok, biorąc za podstawę stan rzeczy w chwili zamknięcia rozprawy, w szczególności zasądzeniu roszczenia nie stoi na przeszkodzie okoliczność, że stało się ono wymagalne w toku sprawy. Biorąc pod uwagę powyższe, Sąd orzekł jak w treści wyroku z dnia 6 kwietnia 2021r. O odsetkach orzeczono na podstawie art. 481 k.c. Sąd przyjął, że roszczenie stało się wymagalne po 194 dniach (180 + 14) od dnia 14 marca 2020r., czyli daty odstąpienia od umowy przez pierwotnych wierzycieli. W pozostałym zakresie Sąd oddalił powództwo tj. co do odsetek należnych od daty wcześniejszej. O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie z dnia 22 października 2015r. (Dz.U. z 2015 r. poz. 1800), kierując się zasadą odpowiedzialności strony za wynik procesu. Skoro żądanie powoda zostało praktycznie uwzględnione w całości, to pozwanego należało uznać za stronę przegrywającą sprawę. Na zasądzoną na rzecz powoda kwotę 4.367,00 zł złożyły się: 3.600,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, 17,00 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa oraz kwota 750,00 zł tytułem uiszczony opłaty od pozwu.

Apelacje od powyższego wyroku wniosły obie strony.

Powód zaskarżył wyrok w zakresie punktu 2.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucono:

1. naruszenie prawa materialnego, tj. art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej poprzez jego niezastosowanie polegające na pominięciu zasady sprawiedliwości społecznej, która stoi w sprzeczności z treścią art. 15k ust. 1 o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem (...) 19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych – co doprowadziło do sytuacji, w której ustawodawca ingeruje w termin zapłaty zobowiązania, który to już upłynął,
2. naruszenie prawa materialnego, tj. art. 76 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej poprzez jego niezastosowanie polegające na pominięciu zasady szczególnej ochrony roszczeń o charakterze konsumenckim, która stoi w sprzeczności z treścią art. 15k ust. 1 o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem (...) 19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych – co doprowadziło do sytuacji, w której roszczenie konsumenta względem przedsiębiorcy staje się wymagalne pół roku później, niż według pierwotnych założeń umownych.

Strona powodowa wniosła o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku w punkcie 2. poprzez:

a) zasądzenie na rzecz powoda odsetek ustawowych za opóźnienie liczonych od kwoty 13.602 zł od dnia 29 marca 2020r. do dnia 24 września 2020r.,

ewentualnie

b) uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji

2. zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu w instancji odwoławczej według norm przepisanych z uwzględnieniem opłaty od wniosku o pisemne uzasadnienie wyroku w kwocie 100 zł.

Pozwany nie wniósł odpowiedzi na apelację strony powodowej.

Pozwany zaskarżył powyższy wyrok w punkcie 1. w całości, zarzucając Sądowi Rejonowemu naruszenie prawa materialnego polegające na uwzględnieniu roszczenia o zapłatę, które wygasło przez dokonanie zapłaty na rzecz pierwotnych wierzycieli. Pozwany domagał się zmiany zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części i oddalenie powództwa w całości. Nadto domagał się zasądzenia od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego za obie instancje według obowiązujących stawek wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa. W uzasadnieniu apelacji wskazał, że roszczenie dochodzone pozwem przez powodową Spółkę wygasło przez zapłatę dokonaną na rzecz pierwotnych wierzycieli.

Powód w odpowiedzi na apelację strony pozwanej wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie na rzecz powódki kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Okręgowy, zważył co następuje:

Sąd Rejonowy prawidłowo przeprowadził postępowanie, wyjaśnił wszystkie okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia sprawy oraz dokonał na jego podstawie prawidłowych ustaleń faktycznych. Sąd Okręgowy podziela te ustalenia faktyczne i przyjmuje za własne. Wobec treści apelacji pozwanego oraz przedstawionych przy piśmie procesowym z dnia 26 sierpnia 2022r. trzech przelewów bankowych ustalenia faktyczne wymagają uzupełnienia. W dniach 27 listopada 2020r. i 22 grudnia 2020r. z rachunku bankowego Ministerstwa (...), (...) i (...), prowadzonego przez (...) R.. (...) na rzecz cedenta W. B. przekazano łączną kwotę 13.602 zł w tytule przelewów wskazując zwrot na rzecz podróżnego w związku z (...) z (...). Z dokumentów znajdujących także w aktach sprawy wynika, że powód w dniu 25 kwietnia 2020r. nie tylko wezwał pozwanego o zapłatę na jego rzecz kwoty 13.602,00 zł ale także zawiadomił go o cesji wierzytelności. W toku rozprawy apelacyjnej pełnomocnik pozwanego twierdził, że strona pozwana o przelewie wierzytelności dowiedziała się dopiero po doręczeniu jej odpisu pozwu, zaś jej odpowiedź na pozew datowana jest na dzień 9 września 2020r.(k.34)

Artykuł 15k ustawy z 2 marca 2020r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem (...)19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz.U. z 2020 r. poz. 374 ze zm.) wprowadził szczególne zasady rozliczeń między organizatorem turystyki i podróżnym w razie bezkosztowego odstąpienia od umowy o imprezę turystyczną w związku z wybuchem epidemii (...)19. Przepis ten wydłuża termin zwrotu przez organizatora turystyki wpłat dokonanych przez podróżnego na poczet imprezy turystycznej o 180 dni. Ponadto, przewiduje on możliwość zaoferowania podróżnemu – w miejsce odstąpienia od umowy – vouchera pozwalającego na skorzystanie z innej imprezy turystycznej w przyszłości. Decyzja o przyjęciu vouchera należy do podróżnego. Przepis ten stanowi *lex specialis* w odniesieniu do art. 47 ustawa z 24 listopada 2017r., o imprezach turystycznych i powiązanych usługach turystycznych (Dz.U. z 2020 r. poz. 2139 – dalej (...)) regulującego ogólne zasady odstąpienia od umowy o udział w imprezie turystycznej. Zgodnie z art. 15k KoronawirusU, odstąpienie od umowy pozostające w bezpośrednim związku z wybuchem epidemii wirusa (...)2 jest skuteczne z mocy prawa po upływie 180 dni od dnia powiadomienia drugiej strony umowy o odstąpieniu. Oznacza to, że w razie odstąpienia przez jedną ze stron od umowy o imprezę turystyczną w związku z wybuchem epidemii, organizator turystyki nie ma obowiązku zwrotu dokonanych przez podróżnego wpłat na poczet imprezy turystycznej w ciągu 14 dni od rozwiązania umowy, jak określono w art. 47 ust. 6 ImpTUrU. W świetle art. 15k KoronawirusU, czas zwrotu przez organizatora turystyki dokonanych przez podróżnego wpłat został wydłużony o 180 dni. Zwrot ten powinien zatem nastąpić w ciągu 14 dni po upływie 180-dniowego terminu od dnia powiadomienia przez stronę umowy (podróżnego albo organizatora turystyki) o odstąpieniu. Wskazana ustawa z 31 marca 2020r. weszła w życie z dniem ogłoszenia. Objęła ona jednak nie tylko przypadki zastosowania art. 47 ust. 4 i 5 pkt 2 po tym terminie. Zgodnie bowiem z jej art. 31h w

przypadku, gdy organizator turystyki nie dokonał zwrotu poniesionych przez podróżnego opłat lub wpłat, o których mowa w art. 47 ust. 4 lub ust. 5 u.i.t., a termin na ich dokonanie nie upłynął przed dniem 13 marca 2020r., przepisy art. 15k stosuje się odpowiednio. Kolejną ustawą wspierającą organizatorów turystyki, i w pewnym sensie również podróżnych, która ma wpływ na termin zwrotu wpłat podróżnym, jest ustawa z dnia z 17 września 2020r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem (...)19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw. W wyniku tej nowelizacji dodano art. 15ka – 15kc, na podstawie którego utworzono (...) ((...)) oraz (...). Z (...) mogą być realizowane wypłaty na rzecz podróżnych, których impreza turystyczna została odwołana z powodu pandemii i którzy nie otrzymali zwrotu wniesionej zaliczki i nie wyrazili zgody na przyjęcie zaoferowanego vouchera. Do takiej wypłaty potrzebny jest zarówno wniosek organizatora (art. 15ka ust. 2 i 3), jak i wniosek podróżnego (art. 15ka ust. 10–11).

Jak wynika z przedłożonych przez pozwanego przelewów bankowych wypłata na rzecz podróżnego W. B. nastąpiła z (...) ((...)) w dniach 27 listopada 2020r. i 22 grudnia 2020r., a więc już po zawarciu umów przelewu wierzytelności (1.04.2020r., 5.04.2020r.) i zawiadomieniu o tym fakcie pozwanego pismem z dnia 25 kwietnia 2020r. Możliwość uzyskania zwrotu świadczenia z (...) wprowadzona została ustawą z dnia z 17 września 2020r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem (...)19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw, a więc już po sporządzeniu przez pozwanego w dniu 9 września 2020r. odpowiedzi na pozew w rozpoznawanej sprawie.

Przepis art. 512 k.c. stanowi, że dopóki zbywca nie zawiadomił dłużnika o przelewie, spełnienie świadczenia do rąk poprzedniego wierzyciela ma skutek względem nabywcy, chyba że w chwili spełnienia świadczenia dłużnik wiedział o przelewie. Przepis ten stosuje się odpowiednio do innych czynności prawnych dokonanych między dłużnikiem a poprzednim wierzycielem. Umowa przelewu dochodzi do skutku między wierzycielem a osobą, na którą przelewa on wierzytelność, bez konieczności udziału i zgody dłużnika. Dłużnik jednak musi wiedzieć o przelewie, gdyż w przeciwnym razie, bez swej winy mógłby świadczyć na rzecz osoby nieuprawnionej lub dokonać z nią czynności prawnych dotyczących wierzytelności takich jak potrącenie, odnowienie, zwolnienie z długu. Wobec powyższego na zbywcę wierzytelności (cedenta) nałożono obowiązek zawiadomienia, w dowolnej formie, dłużnika o przeniesieniu wierzytelności. Brak zawiadomienia nie powoduje bezskuteczności umowy o przelew, lecz może wywołać ujemne skutki dla nabywcy wierzytelności (cesjonariusza). Spełnienie świadczenia do rąk zbywcy przed zawiadomieniem dłużnika o przelewie może być skuteczne również wobec nabywcy wierzytelności. Jeżeli dłużnik w chwili spełnienia świadczenia do rąk poprzedniego wierzyciela czy też w chwili zawierania z nim konkretnej czynności prawnej wiedział o przelewie to dokonane przez dłużnika czynności nie byłyby skuteczne wobec nabywcy wierzytelności. Dłużnik, który świadczył w złej wierze na rzecz osoby nieuprawnionej, obowiązany jest ponownie wykonać świadczenie na rzecz nabywcy wierzytelności.

Pozwany w apelacji podniósł zarzut naruszenia prawa materialnego polegający na uwzględnieniu roszczenia o zapłatę, które wygasło przez dokonanie zapłaty na rzecz pierwotnych wierzycieli. Nadto w piśmie procesowym z dnia 26 sierpnia 2022r. pozwany wyjaśnił, że przelewy bankowe dołączone do pisma zostały wystawione w dniu 3 listopada 2021r. a pozwany otrzymał je po tej dacie, dlatego też fakt ten stał się pozwanemu znany dopiero po zakończeniu postępowania w pierwszej instancji. Wskazany wyżej art. 512 k.c. reguluje spełnienia świadczenia przez dłużnika do rąk poprzedniego wierzyciela. Przepis ten wprost nie odnosi się do sytuacji mającej miejsce w rozpoznawanej sprawie, gdyż świadczenie zostało spełnione do rąk poprzedniego wierzyciela (cedenta), jednakże nie przez dłużnika lecz inny podmiot. Przepis art. 512 k.c. - w drodze analogii - winien mieć jednak zastosowanie w rozpoznawanej sprawie, gdyż jak wcześniej podano z (...) realizowane są wypłaty na rzecz podróżnych, których impreza turystyczna została odwołana z powodu pandemii i którzy nie otrzymali zwrotu wniesionej zaliczki i nie wyrazili zgody na przyjęcie zaoferowanego vouchera, jednakże do takiej wypłaty potrzebny jest zarówno wniosek organizatora, jak i wniosek podróżnego. Skoro W. B. wypłacono z (...) kwotę 13.602 zł to jak wcześniej podano wymagało to złożenia wniosku zarówno przez niego jak i pozwanego. Tymczasem zarówno W. B. jak i pozwany wiedzieli o zawarciu umów przelewu w kwietniu 2020r., a więc pozwany ma obowiązek spełnienia świadczenia na rzecz nabywcy wierzytelności. Z tych przeto względów apelacja pozwanego nie zasługiwała na uwzględnienie.

Apelacja powoda nie zasługiwała na uwzględnienie. Powód podnosił, że art. 15 k ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem (...)19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw jest sprzeczny z przepisami prawa międzynarodowego oraz Konstytucji RP, gdyż zmienił termin wymagalności roszczenia co zdaniem powoda wymagało oceny w ramach tzw. „rozproszonej kontroli konstytucyjności”. Przepis art. 15 k powołanej wyżej ustawy wprowadził dwa rozwiązania mające pomóc przedsiębiorcom turystycznym i ich klientom. Po pierwsze, wydłużył termin zwrotu wpłat dokonanych przez podróżnych na poczet imprez turystycznych o 180 dni. Po drugie, zaproponował możliwość zaoferowania podróżnemu vouchera pozwalającego na skorzystanie przez niego z innej imprezy turystycznej w przyszłości. Pierwsze rozwiązanie spotkało się z krytyką w różnych publikacjach. Kolejną ustawą wspierającą organizatorów turystyki, i w pewnym sensie również podróżnych, która ma wpływ na termin zwrotu wpłat podróżnym, jest ustawa z dnia 17 września 2020r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem (...)19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw. Również ona wprowadziła zmiany w ustawie z dnia 2 marca 2020r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem (...)19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, w tym m.in. w zakresie dotyczącym działalności organizatorów turystyki. Na podstawie art. 15ka–15kc powołano do życia (...) oraz (...). W różnych publikacjach podawano, że wydłużenie termin zwrotu przedpłat podróżnym o dodatkowe 180 dni, a także wprowadzenie szczegółowo uregulowanej procedury zwrotów (...) stanowi naruszenie praw podróżnych. Jednakże powyższe uregulowania mają drugorzędne znaczenia dla rozstrzygnięcia apelacji powoda, gdyż spór w rozpoznawanej sprawie toczył się pomiędzy przedsiębiorcami, a fakt, iż powód nabył wierzycelność o charakterze konsumenckim nie zmienił jego statusu.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił obie apelacje.

O kosztach postępowania apelacyjnego rozstrzygnięto zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu wyrażoną w art. 98 k.p.c. w zw. z art. 391 k.p.c., która w praktyce oznacza, że strona przegrywająca proces ponosi jego koszty i na żądanie obowiązana jest zwrócić stronie wygrywającej koszty niezbędne do celowej obrony jej praw, do których należą wydatki związane z ustanowieniem profesjonalnego pełnomocnika. W niniejszej sprawie wobec oddalenia apelacji pozwanego zasadne było zasądzenie od niego na rzecz powoda kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 1800 zł (§ 2 pkt 5 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie z dnia 22 października 2015r. – Dz.U. 2015.1800 z późniejszymi zmianami). O powyższym o orzeczono w punkcie 2 wyroku. Strona pozwana w zakresie apelacji powoda nie złożyła odpowiedzi na apelację i nie wniosła o zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

SSO Katarzyna Banko